

Deklaracja Końcowa

XXI Europejskiego Forum Podpisu Elektronicznego i Usług Zaufania 10 czerwca 2021

Europejskie Forum Podpisu Elektronicznego i Usług Zaufania (EFPE), które ma już dwudziestoletnią historię i uznawane jest za największą organizowaną w Europie międzynarodową konferencję poświęconą cyfrowym usługom zaufania oraz identyfikacji elektronicznej, w tym roku okazała się szczególnie ważnym wydarzeniem. Stało się tak za sprawą omawiania dokonanego przez KE przeglądu ustanowionego w 2014 r. unijnego rozporządzenie UE 910/2014 (eIDAS¹) pod kątem jego wpływu na rozwój wspólnotowego rynku cyfrowego, także w kontekście rynku globalnego oraz gorącej dyskusji nad propozycjami wprowadzenia i uregulowania w nowelizacji rozporządzenia eIDAS nowych usług zaufania i instrumentów identyfikacji elektronicznej.

Podobnie jak w roku ubiegłym, Forum było przeprowadzone w trybie online, co pozwoliło, mimo pandemii COVID-19, uczestniczyć w tym wydarzeniu ponad 700 przedstawicielom środowisk naukowych, organów administracji państwowej i samorządowej, biznesu oraz organizacji międzynarodowych działających na rzecz elektronicznej komunikacji z 64 krajów².

Zaprezentowane referaty i dyskusje, w których doświadczeniem i poglądami podzieliło się ponad 30 ekspertów i praktyków światowego rynku cyfrowego³ świetnie wpisały się w temat przewodni tegorocznego Forum, czyli „e-identyfikacja i usługi zaufania przyszłością gospodarki cyfrowej”.

W ocenie ekspertów, a także słuchaczy, którzy swoje poglądy mogli wyrażać na bieżąco korzystając z funkcjonalności internetowej platformy Forum, dla uzyskania powszechnego korzystania z elektronicznej komunikacji w relacjach administracyjnych, biznesowych i konsumenckich istotne jest zapewnienie interoperacyjności i transgraniczności obrotu elektronicznego zarówno pod względem technicznym, jak i prawnym. Dlatego tak ważne są standardy i legislacja, które muszą dawać gwarancje prawne uczestnikom rynku cyfrowego. Do tej pory rynek usług cyfrowych nie rozwijał się tak szybko jak zakładano ustanawiając rozporządzenie eIDAS. Należy oczywiście zauważyć pozytywny wpływ rozporządzenia. Kwalifikowany podpis elektroniczny stał się instrumentem interoperacyjnym i akceptowanym nie tylko w państwach Unii Europejskiej, ale także poza nią dzięki rozpoznawalności tych podpisów przez aplikacje dostarczane przez globalnych producentów oprogramowania użytkowego. Jednak to ciągle za mało, aby elektroniczny obrót prawny mógł być

¹ eIDAS – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym.

² Wymienić kraje: Albania, Andora, Austria, Arabia Saudyjska, Azerbejdżan, Belgia, Bermudy, Białoruś, Brazylia, Bułgaria, Chile, Chiny, Chorwacja, Dania, Egipt, Estonia, Etiopia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Indie, Iran, Irlandia, Izrael, Japonia, Kanada, Kazachstan, Kolumbia, Kosowo, Kostaryka, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Macedonia, Malesja, Niemcy, Nigeria, Norwegia, Pakistan, Peru, Polska, Portugalia, Republika Czeska, Republika Południowej Afryki, Rosja, Rumunia, Salwador, Serbia, Singapur, Słowacja, Stany Zjednoczone, Szwajcaria, Szwecja, Togo, Tunezja, Turcja, Urugwaj, Węgry, Wietnam, Włochy, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Zjednoczone Królestwo

³ Wymienić kraje: Azerbejdżan, Belgia, Bułgaria, Francja, Hiszpania, Japonia, Luksemburg, Niemcy, Norwegia, Polska, Rosja, USA, Włochy, Zjednoczone Królestwo

zautomatyzowany i zunifikowany na oczekiwanym poziomie. Stąd propozycje nowych usług zaufania, w tym w szczególności kwalifikowane poświadczenia atrybutów (qualified electronic attestation of attributes), które wraz z podpisem elektronicznym dają dopiero pełną informację i gwarancję identyfikacji osoby podpisującej i weryfikacji jej uprawnień odnoszących się do sygnowanej treści dokumentu. Warto tu wspomnieć, że eksperci oraz paneliści biorący udział w konferencji EFPE, od wielu lat postulowali o wprowadzenie tego instrumentu do prawa unijnego na poziomie kwalifikowanym.

Pozytywnie też należy ocenić poszerzenie kwalifikowanych usług zaufania o archiwizację (the electronic archiving of electronic documents) oraz rejestrowanie danych elektronicznych w księdze elektronicznej (the recording of electronic data into an electronic ledger). Nadając rangę usługi kwalifikowanej nowym usługom zaufania poszerza się zakres i stopień zaufania oraz uzyskuje się pewność prawną elektronicznego obrotu gospodarczego i usług publicznych (*kwalifikowane usługi zaufania są z domniemania prawnego uznawane za wiarygodne*).

Drugim nurtem dyskusji, obok usług zaufania, była elektroniczna identyfikacja. W tym zakresie uczestnicy forum podzielili opinię KE, która wskazywała na niezadawalającą dostępność środków identyfikacji elektronicznej w ramach europejskiego schematu eID. W nowelizacji rozporządzenia eIDAS przewiduje się bardziej „rewolucyjne” podejście do problemu poprzez ustanowienie Europejskich Portfeli Cyfrowej Tożsamości (European Digital Identity Wallets) i zobligowanie państw członkowskich do ich wprowadzenia w stosunkowo krótkim czasie. O ile sama idea portfela oceniana jest bardzo pozytywnie, to część uczestników konferencji zwracała uwagę, że sposób realizacji nie jest jasny i stąd wiele wątpliwości odnoszących się zarówno do kwestii technicznych jak i modelu biznesowego.

Mimo zachowania w projekcie zmian rozporządzenia zasady neutralności technologicznej, część uczestników wskazywała na blockchain jako jedyne rozwiązanie, które może zapewnić bezpieczną i zgodną z wymaganiami RODO implementację nowych usług zaufania. Jednak nie jest to powszechnie podzielany pogląd. Racjonalnym podejściem wydaje się być uwzględnienie zalet i wad dotychczasowych implementacji opartych na blockchain i szukanie rozwiązań łączących nowe technologie ze sprawdzonymi rozwiązaniami funkcjonującymi już na rynku.

Uczestnicy konferencji wyrażali nadzieję, że regulacja eIDAS w swojej nowej odsłonie (uwzględniającej zdobyte doświadczenia) stworzy pełne ramy prawne, organizacyjne i techniczne do kompleksowego, a nie tylko wycinkowego stosowania elektronicznej komunikacji we wszystkich praktycznie relacjach biznesowych, cywilnych i administracyjnych.

Jednak praktyczny postęp będzie w dużym stopniu zależeć od jakości nowych przepisów i opracowania w krótkim czasie dobrych standardów, a także określenie ustawowo stosunkowo niedługich, ale realnych terminów osiągnięcia przez podmioty działające na rynku cyfrowym gotowości do świadczenia nowych usług zaufania i elektronicznej identyfikacji. Dla osiągnięcia sukcesu konieczne wydaje się tworzenie inicjatyw o charakterze publiczno-prywatnym. Administracja publiczna powinna w dużym stopniu korzystać z dorobku i usług rynku komercyjnego i rozwijać własne systemy i usługi przede wszystkim w tym zakresie

udostępniania danych źródłowych z rejestrów centralnych stanowiących podstawę wydawania poświadczeń atrybutów oraz środków identyfikacji elektronicznej. Nie bez znaczenia dla dynamiki rozwoju unijnego rynku cyfrowego będą miały fundusze publiczne przeznaczone na finansowanie projektów realizowanych w sektorze publicznym i komercyjnym.

Zwrócono też uwagę, że pandemia wymusiła zdecydowane przyspieszenie rozwoju usług świadczonych drogą elektroniczną, ale często towarzyszył temu wyższy poziom ryzyka, które szybko musi zostać zmitygowane, jeżeli chcemy podtrzymać wzrostowy trend rozwoju e-usług. Cyberbezpieczeństwo to ważny wątek podnoszony na Forum w kontekście rozwoju gospodarki cyfrowej.

W trakcie konferencji podniesiony został także temat szans oraz zagrożeń płynących z rozwoju technologii kwantowej i jej wpływu na bezpieczeństwo usług zaufania. Eksperti są zgodni co do tego, że prace nad rozwiązaniami opartymi o technologię kwantową cały czas przyspieszają i w ciągu najbliższego dziesięciolecia może ona istotnie wpłynąć na kierunek rozwoju systemów kryptograficznych. Kluczowe jest wprowadzanie rozwiązań z myślą o zabezpieczeniu ich przed potencjalnym wpływem ogromnej mocy obliczeniowej, która pojawia się wraz z rozwojem tej nowej technologii.

Mimo, że w tegorocznym Forum dominowały zagadnienia związane z projektem nowelizacji prawa unijnego w zakresie usług zaufania i identyfikacji elektronicznej, to nie zabrakło odniesień do rynku globalnego. Wymiana doświadczeń i opinii w tym zakresie była interesująca i wskazująca na kierunki rozwoju światowej gospodarki cyfrowej.

Europejskie Forum Podpisu Elektronicznego i Usług Zaufania od ponad 20 lat łączy administrację, biznes, dostawców rozwiązań technologicznych i pasjonatów usług zaufania. Mamy świadomość, jak szybko powiększa się grono beneficjentów elektronicznej identyfikacji i usług zaufania oraz jak rosną ich potrzeby. Chcemy, aby nasza konferencja była dla nich platformą wymiany bieżących doświadczeń, wiedzy i najnowszych poglądów, które daleko już wykraczają poza sam podpis elektroniczny. Fakt ten spowodował podjęcie decyzji o zmianie nazwy konferencji na **Trusted Economy Forum**, ponieważ usługi zaufania są nierozzerwalnie związane z gospodarką cyfrową, w której żyjemy.